

Від студента до академіка (вітання від Almaty до 90-річчя Віталія Старостенка)

С.А. Вижва, 2025

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ННІ «Інститут геології», Київ, Україна

Навчально-науковий інститут «Інститут геології» (ННІ «Інститут геології, до 2014 р. — геологічний факультет) Київського національного університету імені Тараса Шевченка — провідний навчальний заклад із підготовки фахівців-геологів практично всіх існуючих в Україні спеціальностей. Інститут пишається своїми випускниками, які зробили видатний внесок у розвиток геологічної освіти та науки, підтримували і підтримують високий статус вітчизняної геології в світі.

Потрібно згадати академіків НАН України В.І. Лялька, В.М. Шестопалова, Є.Ф. Шнюкова, А.В. Чекунова. Нині цей

прапор продовжують нести академіки НАН України О.М. Пономаренко, В.І. Старостенко, С.Б. Шехунова [Вижва та ін., 2011].

Окрасою геологічного факультету та Інституту геології є геофізична спеціальність, яка своєю появою в Київському університеті завдячує академіку АН УРСР В.О. Сельському, видатному вченому та педагогу, авторитет якого сприяв розвитку геофізичної науки як у навчальних закладах, так і наукових установах України. Завдяки йому в 1944 р. при Київському університеті було відкрито кафедру геофізичних методів пошуків і розвідки родовищ

Фото 1. Студенти разом з викладачами в аудиторії Червоного корпусу університету ім. Т.Г. Шевченка. У центрі декан геологічного факультету Руденко Федір Андрійович. Світлина з фотоальбому геофізиків-випускників 1958 р.

Citation: Vyzhva, S.A. (2025). From student to academician (congratulations from Almaty on Vitalii Starostenko's on his 90th birthday). *Geofizychnyi Zhurnal*, 47(2), 66—68. <https://doi.org/10.24028/gj.v47i2.325258>.

Publisher S. Subbotin Institute of Geophysics of NAS of Ukraine, 2025. This is an open access article under the CC BY-NC-SA license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Фото 2. В.І. Старостенко — випускник геологічного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка, кваліфікація — інженер-геолог-геофізик, 1958 р.

корисних копалин та відбувся перший набір студентів геофізичної спеціальності. З цього часу на кафедрі почали викладати на умовах сумісництва видатні вчені і виробничники: І.А. Балабушевич, Є.С. Бурксер, В.Б. Соллогуб, Р.Й. Андреева, Г.А. Гандзюк, Ч.Й. Гозак, П.Я. Галушка. Надалі вже були підготовлені власні кадри вищої кваліфікації: М.Ф. Скопиченко, К.А. Гура, Є.І. Антонюк, Є.Г. Коровніченко, М.І. Толстой,

Фото 3. Зустріч через 10 років: геофізики-випускники 1958 р. разом з викладачами кафедри геофізичних методів пошуків та розвідки корисних копалин геологічного факультету на фоні Червоного корпусу університету ім. Т.Г. Шевченка, 1968 р.

А.А. Гроза, Г.Т. Продайвода, М.Н. Жуков, А.В. Сухорада, М.В. Рева. У різний час для керівництва кафедрою і на викладацькі посади були запрошені професори В.М. Головцин, Ю.В. Тимошин, В.М. Курганський.

Кафедра стала одним із головних центрів підготовки кадрів для наукових установ, навчальних закладів і виробничих підприємств геологічної галузі. З моменту заснування на кафедрі пройшли підготовку понад 2300 спеціалістів (з них третина — на заочному відділенні). Значну частину наукових кадрів інститутів НАН України геоло-геофізичного спрямування становлять випускники кафедри — близько 50 докторів наук та понад 150 кандидатів наук [Грищук, Вижва, 2016].

Особливі відносини склалися з Інститутом геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, який з 1991 р. по 2021 р. очолював випускник кафедри геофізики 1958 р., доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАН України Віталій Іванович Старостенко (фото 1, 2).

Понад 160 випускників геологічного факультету та ННІ «Інститут геології» працювали і працюють в Інституті геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України. Серед них академіки НАН України — А.В. Чекунов і В.І. Старостенко, члени-кореспонденти НАН України — О.М. Харитонов, О.Б. Гінтов, В.Г. Бахмутов, В.П. Коболев, М.І. Орлюк, О.О. Верпаховська, доктори наук — С.М. Кулик, Є.К. Лоссовський, О.М. Русаков, В.М. Шуман, Т.К. Бурахович, Д.В. Гринь, Т.П. Єгорова, А.М. Кушнір, Д.В. Лисинчук, І.Б. Макаренко, С.В. Мичак, Г.В. Муровська, Ю.В. Семенова, О.В. Усенко.

У 1994 р. було створено філіал кафедри геофізики в Інституті геофізики та розпочато цілеспрямовану підготовку кадрів за спеціалізацією «Фізика Землі». Його першим керівником був член-кореспондент НАН України О.М. Харитонов, з 1998 р. філіалом кафедри керує член-кореспондент НАН України О.В. Кендзера. За цей час багато провідних

Фото 4. Святкування ювілею геологічного факультету 3 квітня 2004 р.

співробітників інституту викладали геофізичні дисципліни на кафедрі геофізики. Необхідно згадати професорів А.В. Чорного, В.М. Шумана, С.М. Кулика, О.А. Трипільського, які передавали свій досвід і прививали любов до геофізики багатьом поколінням студентів. Сьогодні цю роботу продовжують В.Г. Бахмутов, Т.К. Бурахович, В.П. Коболев, М.І. Орлюк, Ю.І. Дубовенко, А.М. Кушнір, Ю.В. Семенова, О.А. Чорна.

Завдяки зусиллям В.І. Старостенко тісне співробітництво налагоджено і під час підготовки кадрів вищої кваліфікації. Зокрема, в роботі спеціалізованих вчених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій при Інституті геофізики беруть участь представники ННІ «Інститут геології», а робота спецради при університеті не могла вестись без фахівців Інституту геофізики. Досвід роботи представників університету в редколегії «Геофізичного журналу» дозволив підняти статус «Вісника Київського університету, серія Геологія»,

який зараз, як і «Геофізичний журнал», входить до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

Постійною є участь в міжнародних конференціях та професійних заходах (фото 3, 4).

Життєвий шлях і наукові здобутки Віталія Івановича Старостенка є прикладом для нових поколінь молодих науковців. Ми пишаємось тим, що він вийшов із стін Київського університету і кафедри геофізики.

Виклики сьогодення зобов'язують нас налагоджувати ще тіснішу співпрацю для підготовки кадрів, виконанню вітчизняних і закордонних проєктів з відновлення території України, моніторингу природних і природно-техногенних небезпечних процесів. Університети і наукові установи НАН України є центрами стабільності у складні для держави часи.

Бажаємо Віталію Івановичу здоров'я, дякуємо за співпрацю, готові разом йти до нових вершин!

Список літератури

Вижва С.А., Грищук П.І., Зінченко О.В. та ін. *Геологія в Київському університеті*. За ред. В.І. Павлишина. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011, 479 с.

Грищук П.І., Вижва С.А. *Випускники геологічного факультету Київського університету: довідкове видання*. За ред. В.І. Павлишина. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016, 586 с.